

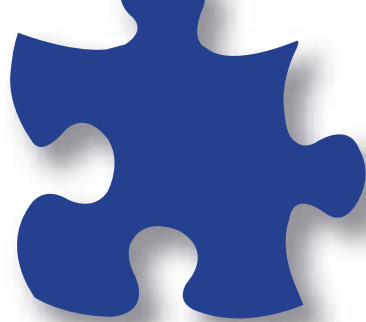


Ο ΟΔΗΓΟΣ ΣΑΣ
ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ
ΤΗΣ ΛΙΣΑΒΟΝΑΣ



Ευρωπαϊκή Ένωση

ΠΕΡΙΕΧΟ- ΜΕΝΑ



ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΜΙΑ ΕΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ 21ο ΑΙΩΝΑ	2
ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΤΗΣ ΛΙΣΑΒΟΝΑΣ	4
ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	10
Η πορεία προς τη Λισαβόνα	11
Περισσότερα στοιχεία για τις θεσμικές αλλαγές	12
Ορισμένοι τεχνικοί όροι	15



Το παρόν φυλλάδιο καθώς και άλλες συνοπτικές και σαφείς επεξηγήσεις σχετικά με την ΕΕ υπάρχουν σε ηλεκτρονική μορφή στον δικτυακό τόπο ec.europa.eu/publications

Ευρωπαϊκή Επιτροπή
Γενική Διεύθυνση Επικοινωνίας
Εκδόσεις
1049 Βρυξέλλες
ΒΕΛΓΙΟ

Το κείμενο ολοκληρώθηκε τον Ιούλιο του 2009 και αναθεωρήθηκε τον Απρίλιο του 2010.

Copyright: εξώφυλλο Ομάδα © Getty Images — Χειραψία © Corbis, σ. 1 iStockphoto, σ. 2 iStockphoto (Joerg Reimann), σ. 4 iStockphoto, σ. 6 iStockphoto (Emrah Turudu), σ. 7 Ευρωπαϊκή Επιτροπή/ECHO, σ. 8 Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σ. 10 Δημοσιογράφοι, σ. 12 Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, σ. 15 iStockphoto (Mikael Damkier)

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2010
16 σ. — 16,2 x 22,9 cm

ISBN 978-92-79-15160-6
doi:10.2775/48420

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2010
Επιτρέπεται η αναπαραγωγή. Για οποιαδήποτε χρήση ή αναπαραγωγή μεμονωμένων φωτογραφιών, πρέπει να ζητηθεί άδεια απευθείας από τους κατόχους των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας (copyright).

Printed in Germany

ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΣΕ ΛΕΥΚΟ ΧΑΡΤΙ ΧΩΡΙΣ ΧΛΩΡΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Έπειτα από δεκαετίες πολέμων που στοίχισαν εκατομμύρια ζωές, η ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης σηματοδότησε την αρχή μιας νέας εποχής στην οποία οι ευρωπαϊκές χώρες λύνουν τα προβλήματά τους με τον διάλογο και όχι με τον πόλεμο.

Σήμερα, τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης απολαμβάνουν πλούσια πλεονεκτήματα: μια ελεύθερη αγορά με ένα νόμισμα, που διευκολύνει και καθιστά αποτελεσματικότερες τις εμπορικές συναλλαγές, τη δημιουργία εκατομμυρίων θέσεων εργασίας, τη βελτίωση των δικαιωμάτων των εργαζομένων, την ελεύθερη κυκλοφορία των ανθρώπων και ένα καθαρότερο περιβάλλον.

Οι κανόνες, ωστόσο, θεσπίστηκαν για μια πολύ μικρότερη Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία μάλιστα δεν είχε να αντιμετωπίσει παγκόσμιες προκλήσεις όπως η κλιματική αλλαγή, η παγκόσμια ύφεση ή η διεθνής και διασυνοριακή εγκληματικότητα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει τη δυνατότητα και την υποχρέωση να αντιμετωπίσει αυτά τα προβλήματα, αλλά θα το κατορθώσει μόνον εφόσον βελτιώσει τον τρόπο λειτουργίας της.

Αυτός είναι και ο σκοπός της συνθήκης της Λισαβόνας. Κάνει την Ευρώπη πιο δημοκρατική, πιο αποτελεσματική και πιο διαφανή. Δίνει περισσότερες πληροφορίες στους πολίτες και στα κοινοβούλια για το τι συμβαίνει σε ευρωπαϊκό επίπεδο και δίνει στην Ευρώπη μια πιο καθαρή και πιο δυνατή φωνή στον κόσμο, ενώ ταυτόχρονα προστατεύει τα εθνικά συμφέροντα.

Η Συνθήκη προβλέπει μια νέα πρωτοβουλία των πολιτών, βάσει της οποίας μπορείτε, συγκεντρώνοντας ένα εκατομμύριο υπογραφές, να υποβάλετε αναφορά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για να προωθήσετε νέες νομοθετικές προτάσεις.

Τα εθνικά κοινοβούλια κάθε κράτους μέλους θα ασκούν μεγαλύτερο ρόλο, εξετάζοντας την κοινοτική νομοθεσία πριν από την ψήφισή της, ώστε να εξασφαλίζεται ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν υπερβαίνει τη δικαιοδοσία της σε θέματα που θα έπρεπε να αντιμετωπίζονται σε εθνικό ή τοπικό επίπεδο.

Οι εξουσίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου θα αυξηθούν, αφού οι ευρωβουλευτές, που εκλέγονται άμεσα, θα αποκτήσουν μεγαλύτερο λόγο σε ευρύτερο φάσμα θεμάτων.

Σε αντίθεση με την προηγούμενη Συνθήκη (της Νίκαιας), η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να απαρτίζεται από έναν επίτροπο από κάθε κράτος μέλος.

Το παρόν φυλλάδιο εξηγεί τι σημαίνει η συνθήκη της Λισαβόνας για τον κάθε πολίτη.

ΜΙΑ ΕΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ 21ο ΑΙΩΝΑ

Η συνθήκη της Λισαβόνας υπογράφηκε από τα 27 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 13 Δεκεμβρίου 2007.

Τέθηκε σε ισχύ την 1η Δεκεμβρίου 2009, αφού την επικύρωσαν όλες οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με τις εθνικές τους διαδικασίες.

Για ποιο λόγο χρειάζεται νέα Συνθήκη;

Η Ευρωπαϊκή Ένωση άλλαξε. Ο αριθμός των κρατών μελών της τετραπλασιάστηκε. Την τελευταία δεκαετία, ο αριθμός αυτός σχεδόν διπλασιάστηκε.

Ο κόσμος επίσης αλλάζει γρήγορα. Η Ευρώπη βρίσκεται αντιμέτωπη με τεράστιες προκλήσεις τον 21ο αιώνα, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται η οικονομική κρίση, η κλιματική αλλαγή, η βιώσιμη ανάπτυξη, η ασφάλεια ενεργειακού εφοδιασμού και η καταπολέμηση της διεθνούς και διασυνοριακής εγκληματικότητας.

Τα κράτη μέλη που συνέταξαν τη συνθήκη της Λισαβόνας αναγνώρισαν ότι οι ισχύουσες Συνθήκες δεν εξοπλίζουν την Ευρωπαϊκή Ένωση με τα απαραίτητα εφόδια για να αντιμετωπίσει αυτές τις προκλήσεις και να αντεπεξέλθει σε αυτές τις αλλαγές.

- Η συνθήκη της Λισαβόνας τροποποιεί και επικαιροποιεί προγενέστερες Συνθήκες για την Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Λαμβάνει υπόψη, αφενός, το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση μεγάλωσε από την εποχή που απαρτιζόταν από τα έξι ιδρυτικά κράτη μέλη της και αντιπροσωπεύει πλέον 27 κράτη μέλη και, αφετέρου, τις πολυάριθμες εξελίξεις της τελευταίας πενήκονταετίας.
- Η συνθήκη της Λισαβόνας θα βελτιώσει τις μεθόδους εργασίας, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται ότι η Ένωση λειτουργεί όπως πρέπει, όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερα και ουσιαστικότερα τον 21ο αιώνα.
- Βοηθά την Ευρωπαϊκή Ένωση να εξυπηρετεί καλύτερα τα συμφέροντά σας και σας δίνει το δικαίωμα να έχετε άμεσα λόγο στα ευρωπαϊκά θέματα μέσω της νέας πρωτοβουλίας των πολιτών.
- Προστατεύει τα δικαιώματά σας με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.
- Ενισχύει τον ρόλο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και παρέχει νέες εξουσίες στα εθνικά κοινοβούλια.

- Καθιστά αποτελεσματικότερη τη διαδικασία λήψης αποφάσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο.
- Βοηθά την Ευρωπαϊκή Ένωση να μιλάει με μία φωνή στον κόσμο.
- Θεσπίζει νέα μέτρα για την αντιμετώπιση πειστικών ζητημάτων που θίγουν την ποιότητα της ζωής μας, όπως είναι η κλιματική αλλαγή, η διασυννοριακή εγκληματικότητα και η ενέργεια.
- Ταυτόχρονα, προστατεύει τα δικαιώματα κάθε κράτους μέλους, ιδίως σε ευαίσθητους τομείς όπως η φορολογία και η άμυνα.

Οι σκοποί και οι αξίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Στη συνθήκη της Λισαβόνας αναφέρονται εναργώς οι σκοποί και οι αξίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που είναι η ειρήνη, η δημοκρατία, ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η δικαιοσύνη, η ισότητα, το κράτος δικαίου και η βιώσιμη ανάπτυξη.


Η συνθήκη της Λισαβόνας εγγυάται ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση:

- θα προσφέρει στους πολίτες της έναν χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, χωρίς εσωτερικά σύνορα·
- θα εργαστεί για τη βιώσιμη ανάπτυξη της Ευρώπης με γνώμονα την ισόρροπη οικονομική ανάπτυξη και τη σταθερότητα των τιμών, την άκρως ανταγωνιστική κοινωνική οικονομία της αγοράς, με στόχο την πλήρη απασχόληση και την κοινωνική πρόοδο, και το υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος·
- θα καταπολεμήσει τον κοινωνικό αποκλεισμό και τις διακρίσεις και θα προωθήσει την κοινωνική δικαιοσύνη και προστασία·
- θα προαγάγει την οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή και την αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών·
- θα παραμείνει προσηλωμένη στην οικονομική και νομισματική ένωση, της οποίας το νόμισμα είναι το ευρώ·
- στις σχέσεις της με τον υπόλοιπο κόσμο, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα προβάλλει και θα προωθήσει τις αξίες της και θα συμβάλει στην ειρήνη, στην ασφάλεια, στη βιώσιμη ανάπτυξη του πλανήτη, στην αλληλεγγύη και τον αμοιβαίο σεβασμό μεταξύ των λαών, στο ελεύθερο και δίκαιο εμπόριο και την εξάλειψη της φτώχειας·
- θα συμβάλει στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ιδίως των δικαιωμάτων του παιδιού, καθώς και στην αυστηρή τήρηση και ανάπτυξη του διεθνούς δικαίου και, ιδίως, στον σεβασμό των αρχών του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.

Αυτοί είναι οι κυριότεροι στόχοι. Η συνθήκη της Λισαβόνας θα εφοδιάσει την Ευρωπαϊκή Ένωση με τα κατάλληλα εργαλεία για να τους επιτύχει.



ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΤΗΣ ΛΙΣΑΒΟΝΑΣ

 Περισσότερη δημοκρατία, πιο ανοιχτές διαδικασίες

Η Συνθήκη δυναμώνει τη δική σας φωνή στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Η νέα πρωτοβουλία των πολιτών σημαίνει ότι ένα εκατομμύριο άνθρωποι —από έναν πληθυσμό που υπερβαίνει τα 500 εκατομμύρια— προερχόμενοι από διάφορα κράτη μέλη μπορούν να υποβάλουν αναφορά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καταθέτοντας νέες νομοθετικές προτάσεις.

Αυτό σας δίνει το δικαίωμα για πρώτη φορά να έχετε άμεσο λόγο στη νομοθετική διαδικασία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Για να βελτιωθεί η ενημέρωση σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο λαμβάνει τις αποφάσεις της η Ευρωπαϊκή Ένωση, το Συμβούλιο Υπουργών θα συνεδριάζει πλέον δημόσια όταν θα εξετάζει και θα ψηφίζει σχέδια νόμων.

Η Συνθήκη αυξάνει τον αριθμό των τομέων στους οποίους το **Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο** συναποφασίζει με το **Συμβούλιο Υπουργών**. Αυτό σημαίνει ότι οι ευρωβουλευτές τούς οποίους εκλέγετε εσείς με άμεση ψηφοφορία έχουν πολύ μεγαλύτερο λόγο στη νομοθετική διαδικασία και στην ψήφιση του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στην κάθε χώρα τα **εθνικά κοινοβούλια** θα έχουν περισσότερες ευκαιρίες να συμβάλουν άμεσα στη διαδικασία λήψης αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ένα νέο σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης παρέχει στα εθνικά κοινοβούλια το δικαίωμα να υποβάλλουν παρατηρήσεις για σχέδια νομοθετικών πράξεων και να ελέγχουν την Ευρωπαϊκή Ένωση ώστε να μην υπερβαίνει τις εξουσίες της αναμειγνυόμενη σε θέματα που αντιμετωπίζονται καλύτερα σε εθνικό ή τοπικό επίπεδο.

Ταχύτερη και αποτελεσματικότερη λήψη αποφάσεων

Η συνθήκη της Λισαβόνας τελειοποιεί τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στο Συμβούλιο Υπουργών θα χρησιμοποιείται συχνότερα η διαδικασία λήψης αποφάσεων με **ειδική πλειοψηφία**, αντί της ομοφωνίας. Έτσι, θα αναλαμβάνεται δράση ταχύτερα και αποτελεσματικότερα.

Η ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία σημαίνει ότι από το 2014 οι αποφάσεις του Συμβουλίου Υπουργών θα χρειάζονται την υποστήριξη του 55% των κρατών μελών που αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 65% του ευρωπαϊκού πληθυσμού. Αυτό το σύστημα νομιμοποιεί διπλά τις αποφάσεις που λαμβάνονται.


Για τη συμπερίληψη και άλλων τομέων πολιτικής στο σύστημα της ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία θα εφαρμόζονται αυστηροί κανόνες. Κάθε κράτος μέλος πρέπει να συμφωνεί με κάθε τέτοια αλλαγή, ενώ τα εθνικά κοινοβούλια θα έχουν το δικαίωμα να ασκήσουν βέτο.

Ωστόσο, για σημαντικούς τομείς πολιτικής όπως η φορολογία και η άμυνα θα εξακολουθήσει να απαιτείται ομοφωνία στην ψηφοφορία.

Εκσυγχρονισμός των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ο βασικός στόχος της συνθήκης της Λισαβόνας είναι να εκσυγχρονίσει τα θεσμικά όργανα που διαχειρίζονται τη δραστηριότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να τα εκδημοκρατίσει περισσότερο.

Δημιουργήθηκε νέα θέση ύπατου εκπροσώπου της Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας/αντιπροέδρου της Επιτροπής για να προαγάγει



τη δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη διεθνή σκηνή και να προασπίσει καλύτερα στο εξωτερικό τα συμφέροντα και τις αξίες της. Τη νέα αυτή θέση ανέλαβε πρώτη η Catherine Ashton το 2009.

Για την προώθηση του έργου του σε συνεχή βάση και με συνέπεια, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο εκλέγει έναν **πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου** για πενταετή, κατ' ανώτατο όριο, θητεία. Έτσι, θα δοθεί στη δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης μεγαλύτερη συνοχή και περισσότερη προβολή. Ο Herman Van Rompuy είναι σήμερα ο πρώτος πρόεδρος.

Ο πρόεδρος της Επιτροπής θα «εκλέγεται» από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με βάση πρόταση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Σήμερα, ο José Manuel Barroso διανύει τη δεύτερη θητεία του ως πρόεδρος της Επιτροπής έως το 2014.

Η συνθήκη της Λισαβόνας επιβεβαιώνει και επικαιροποιεί πολλές από τις οικονομικές διατάξεις που περιλαμβάνονταν σε προηγούμενες κοινοτικές Συνθήκες. Επίσης προσθέτει αρκετούς σημαντικούς νέους τομείς οι οποίοι αναφέρονται στις παραγράφους που ακολουθούν.

Οικονομική πολιτική

Η συνθήκη της Λισαβόνας επαναλαμβάνει την προσηλωσή της στην επίτευξη της οικονομικής και νομισματικής ένωσης με το ευρώ ως νόμισμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το ευρώ είναι σήμερα το νόμισμα 16 κρατών μελών.

Η οικονομική και νομισματική ένωση αποτελεί κεντρικό στόχο της ΕΕ. Είναι η ζωτική δύναμη που εξασφαλίζει την επιστροφή της ευημερίας και της απασχόλησης στην Ευρώπη. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της έχουν διαθέσει από κοινού 200 δισεκατομμύρια ευρώ χρηματοδότηση για την τόνωση της οικονομίας της ΕΕ στην παρούσα συγκυρία χρηματοπιστωτικής κρίσης.

Η Συνθήκη επισημοποιεί τη θέση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, καθιστώντας την θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση στον κόσμο

Η Ευρωπαϊκή Ένωση εγγυάται την προαγωγή των δικών της αξιών παγκοσμίως με τη συμβολή της στα ακόλουθα:

- ειρήνη και ασφάλεια·
- βιώσιμη ανάπτυξη του πλανήτη·
- αλληλεγγύη και αμοιβαίο σεβασμό μεταξύ των λαών·



- ελεύθερο και δίκαιο εμπόριο·
- εξάλειψη της φτώχειας·
- προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων·
- τήρηση και ανάπτυξη του διεθνούς δικαίου όπως ορίζεται, ιδίως, στον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι η ισχυρότερη εμπορική δύναμη στον κόσμο και ο μεγαλύτερος χορηγός βοήθειας στον αναπτυσσόμενο κόσμο.

Η δημιουργία της θέσης του ύπατου εκπροσώπου της Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας και αντιπροέδρου της Επιτροπής θα προσδώσει μεγαλύτερη συνοχή στην εξωτερική δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τη δυνατότητα να μιλάει η Ευρωπαϊκή Ένωση με μία φωνή στο εξωτερικό. Ο ύπατος (ή ύπατη) εκπρόσωπος θα επικουρείται από μια υπηρεσία εξωτερικής δράσης.



Ασφάλεια και άμυνα

Η συνθήκη της Λισαβόνας εκφράζει με περισσότερη ενάργεια τον ρόλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας. Οι αποφάσεις για αμυντικά θέματα θα εξακολουθήσουν να λαμβάνονται με ομοφωνία των 27 κρατών μελών της Ένωσης.

Οι αποστολές που ανέλαβε η Ευρωπαϊκή Ένωση εκτός της εδαφικής της επικράτειας ήταν για τον σκοπό της διατήρησης της ειρήνης, της πρόληψης των συγκρούσεων και της ενίσχυσης της διεθνούς ασφάλειας στο πλαίσιο του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών.

Η συνθήκη της Λισαβόνας διευρύνει τον ρόλο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ώστε να συμπεριλαμβάνονται επιχειρήσεις αφοπλισμού, παροχή συμβουλών και αρωγής επί στρατιωτικών θεμάτων και βοήθεια για την αποκατάσταση της σταθερότητας έπειτα από συρράξεις.

Επίσης δημιουργεί τη δυνατότητα ενισχυμένης συνεργασίας μεταξύ κρατών μελών τα οποία επιθυμούν να συνεργαστούν στενότερα στον αμυντικό τομέα.

Η συνθήκη της Λισαβόνας προβλέπει ότι τα κράτη μέλη θέτουν στη διάθεση της Ένωσης τις απαραίτητες στρατιωτικές και μη στρατιωτικές δυνατότητες για την εφαρμογή της κοινής πολιτικής ασφάλειας και άμυνας και ορίζει τον ρόλο του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Άμυνας.

Η Συνθήκη εισάγει ρήτρα αλληλεγγύης (εθελοντικού χαρακτήρα) σε περίπτωση που ένα κράτος μέλος δεχθεί τρομοκρατική επίθεση ή υποστεί καταστροφή οφειλόμενη στη φύση ή στον άνθρωπο.

Δικαιοσύνη και εγκληματικότητα

Η συνθήκη της Λισαβόνας περιέχει σημαντικές νέες διατάξεις που ενισχύουν την ικανότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης να καταπολεμά τη διεθνή και διασυνοριακή εγκληματικότητα, τη λαθρομετανάστευση, την εμπορία ανθρώπων, όπλων και ναρκωτικών.

Η απλούστευση που προτείνεται από τη συνθήκη της Λισαβόνας σημαίνει ότι επέρχεται μεγαλύτερη διαφάνεια στον τομέα αυτό, ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Δικαστηρίου ενισχύεται και η λήψη αποφάσεων επιταχύνεται αφού χρησιμοποιείται συχνότερα η ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία.

Οι νέες διατάξεις αναμένεται, μεταξύ άλλων, ότι θα βοηθήσουν την Ένωση και τα κράτη μέλη να προστατεύσουν ουσιαστικότερα τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης και να καταπολεμήσουν τη διασυνοριακή εγκληματικότητα.

Οι νέες αυτές διατάξεις σέβονται τα διαφορετικά νομικά συστήματα και νομικές παραδόσεις των κρατών μελών. Προβλέπουν, παραδείγματος χάριν, «επείγουσα αναστολή», την οποία ενεργοποιεί ένα κράτος μέλος για να μη συμμετάσχει σε ένα νέο νομοθετικό μέτρο, όταν θεωρεί ότι θίγονται θεμελιώδεις πτυχές του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης του.

Κατ' εξαίρεση, για την Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο με το σύστημα εθιμικού δικαίου τους («common law») και δεδομένου ότι δεν συμμετέχουν στο σύστημα συνοριακών ελέγχων του Schengen, θα γίνει ειδική ρύθμιση που θα επιτρέπει στις δύο χώρες να αποφασίζουν κατά περίπτωση εάν θα συμμετάσχουν ή όχι στη νομοθεσία αυτού του τομέα.

Κοινωνική πολιτική

Η συνθήκη της Λισαβόνας αναβαθμίζει τους κοινωνικούς στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Προβλέπει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θα λαμβάνει υπόψη της σε κάθε πολιτική και κάθε δράση της την προώθηση υψηλού επιπέδου απασχόλησης.

Αναγνωρίζεται ο βασικός ρόλος των υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος, όπως είναι οι δημόσιες μεταφορές, οι τηλεπικοινωνίες, οι ταχυδρομικές υπηρεσίες, οι υπηρεσίες αερίου και ηλεκτρισμού.

Ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε αυτούς τους τομείς είναι περιορισμένος, ενώ τα κράτη μέλη έχουν μεγάλα περιθώρια κινήσεων για την προμήθεια, τη λειτουργία και την οργάνωση υπηρεσιών, με σκοπό να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στις ανάγκες της χώρας.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν πρόκειται να αναλάβει καμία δράση που ενδέχεται να μειώσει τον ρόλο των κρατών μελών στην παροχή υπηρεσιών γενικού συμφέροντος, όπως είναι η υγεία, οι κοινωνικές υπηρεσίες, η αστυνομία και οι δυνάμεις ασφαλείας, τα δημόσια σχολεία.

Οι μισθολογικές αμοιβές, το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι και οι κανόνες που διέπουν τις απεργιακές κινητοποιήσεις παραμένουν θέμα των κρατών μελών.

Νέοι τομείς συνεργασίας

Η συνθήκη της Λισαβόνας περιλαμβάνει σημαντικές διατάξεις σε διάφορους νέους τομείς πολιτικής, που ενισχύουν την ικανότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης να καταπολεμά τη διεθνή και διασυνοριακή εγκληματικότητα, τη λαθρομετανάστευση, την εμπορία γυναικών και παιδιών, το εμπόριο ναρκωτικών και όπλων.



Άλλοι δύο τομείς έχουν ιδιαίτερη σημασία στον σημερινό κόσμο:

Η αλλαγή του κλίματος: Η Συνθήκη δίνει προτεραιότητα στον στόχο της Ευρωπαϊκής Ένωσης να προαγάγει τη βιώσιμη ανάπτυξη στην Ευρώπη, βάσει ενός υψηλού επιπέδου προστασίας και βελτίωσης του περιβάλλοντος.

Η Συνθήκη εγγυάται την προαγωγή μέτρων, σε διεθνές επίπεδο, για την αντιμετώπιση των περιφερειακών και παγκόσμιων περιβαλλοντικών προβλημάτων, ιδίως της αλλαγής του κλίματος.

Η ενίσχυση του ρόλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αντιμετώπιση της αλλαγής του κλίματος σημαίνει ότι η Ευρώπη θα εξακολουθήσει να έχει το προβάδισμα στην καταπολέμηση της αύξησης της θερμοκρασίας του πλανήτη.

Ενέργεια: Η Συνθήκη περιέχει νέες διατάξεις που εξασφαλίζουν ότι η ενεργειακή αγορά λειτουργεί ομαλά, ιδίως όσον αφορά τον ενεργειακό εφοδιασμό, και ότι επιτυγχάνονται ενεργειακή απόδοση και οικονομία ενέργειας.

Για όλα τα κράτη μέλη η ασφάλεια ενεργειακού εφοδιασμού είναι η βασική πρόκληση του μέλλοντος.

Η συνθήκη της Λισαβόνας επιβεβαιώνει τη δέσμευση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για μια ενωμένη ευρωπαϊκή πολιτική αειφόρου ενέργειας.

Παρέχει επίσης νέα βάση για συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών στον τομέα του αθλητισμού, της ανθρωπιστικής βοήθειας, της πολιτικής προστασίας, του τουρισμού και της διαστημικής έρευνας.



Τα ανθρώπινα δικαιώματα

Η συνθήκη της Λισαβόνας αναγνωρίζει τα δικαιώματα, τις ελευθερίες και τις αρχές που περιέχονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων τον οποίο καθιστά νομικώς δεσμευτικό κείμενο.

Τα κράτη μέλη υπέγραψαν τον Χάρτη το 2000. Τώρα γίνεται νομικώς δεσμευτικό κείμενο.

Αυτό σημαίνει ότι όταν η Ευρωπαϊκή Ένωση προτείνει και εφαρμόζει νομικές διατάξεις πρέπει να σέβεται τα δικαιώματα που διατυπώνονται στον Χάρτη —το ίδιο ισχύει και για τα κράτη μέλη, όταν ενσωματώνουν στο εθνικό τους δίκαιο την κοινοτική νομοθεσία.

Μεταξύ των δικαιωμάτων που πρέπει να απολαμβάνουν όλοι οι άνθρωποι συγκαταλέγονται η προστασία των προσωπικών δεδομένων, το δικαίωμα ασύλου, η ισότητα απέναντι στον νόμο και η μη εφαρμογή διακρίσεων, η ισότητα ανδρών και γυναικών, τα δικαιώματα των παιδιών και των ηλικιωμένων και σημαντικά κοινωνικά δικαιώματα, όπως είναι η προστασία από καταχρηστική απόλυση και η πρόσβαση στην κοινωνική ασφάλεια και την κοινωνική αρωγή.

Η συνθήκη της Λισαβόνας θα επιτρέψει επίσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση να προσχωρήσει στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Η Σύμβαση και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, που επιβλέπει την τήρησή της, αποτελούν τα θεμέλια της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ευρώπη.



ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Οποσδήποτε, η συνθήκη της Λισαβόνας είναι μακροσκελές κείμενο — ξεπερνά τις 300 σελίδες στην ενοποιημένη του μορφή, μαζί με τα παραρτήματα και τα πρωτόκολλα. Περιλαμβάνει πολλές διατάξεις των προηγούμενων κοινοτικών Συνθηκών, τροποποιημένες και ενημερωμένες με νέα στοιχεία.

Ο παρών οδηγός δίνει ιδιαίτερη έμφαση στα νέα στοιχεία της συνθήκης της Λισαβόνας. Στη συνέχεια παρατίθενται περισσότερες πληροφορίες για τις βασικές αλλαγές.

Μπορείτε να κατεβάσετε το πλήρες κείμενο της συνθήκης της Λισαβόνας, τις ενοποιημένες εκδόσεις των Συνθηκών όπως τροποποιήθηκαν από τη συνθήκη της Λισαβόνας και να μάθετε περισσότερα στη διεύθυνση europa.eu/lisbon_treaty/full_text/index_el.htm

Η πορεία προς τη Λισαβόνα

Η συνθήκη της Λισαβόνας ήταν το αποτέλεσμα έξι χρόνων συζητήσεων μεταξύ των κρατών μελών σχετικά με τις μεταρρυθμίσεις που χρειάζονταν για την αντιμετώπιση των προκλήσεων του 21ου αιώνα.

1951: Συνθήκη του Παρισιού με την οποία ιδρύθηκε η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα

1957: Συνθήκες της Ρώμης με τις οποίες ιδρύθηκαν η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα και η Ευρατόμ

1986: Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη

1992: Συνθήκη του Μάαστριχτ

1997: Συνθήκη του Άμστερνταμ

2001: Συνθήκη της Νίκαιας

29 Οκτωβρίου 2004: Συνθήκη για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης, που υπογράφηκε από τα κράτη μέλη στη Ρώμη

Μάιος–Ιούνιος 2005: Η Γαλλία και οι Κάτω Χώρες απορρίπτουν τη Συνθήκη με δημοψήφισμα

13 Δεκεμβρίου 2007: Υπογραφή της συνθήκης της Λισαβόνας από τα 27 κράτη μέλη

2007–Μάιος 2009: Η συνθήκη της Λισαβόνας εγκρίνεται από τα κοινοβούλια 26 κρατών μελών από τα 27

12 Ιουνίου 2008: Το δημοψήφισμα στην Ιρλανδία δεν εξασφαλίζει πλειοψηφία υπέρ της επικύρωσης

19 Ιουνίου 2009: Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφωνεί ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα εξακολουθήσει να περιλαμβάνει έναν εκπρόσωπο από κάθε κράτος μέλος. Οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων συμφωνούν να παρασχεθούν ορισμένες νομικές δεσμευτικές εγγυήσεις σε συγκεκριμένους τομείς που επισήμαναν οι ιρλανδικές αρχές

2 Οκτωβρίου 2009: Δεύτερο δημοψήφισμα στην Ιρλανδία: η πλειοψηφία τάσσεται υπέρ της Συνθήκης

1η Δεκεμβρίου 2009: Η Συνθήκη τίθεται σε ισχύ

Περισσότερα στοιχεία για τις θεσμικές αλλαγές

Τα θεσμικά και επικουρικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Τα βασικά θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι τα ακόλουθα:

- Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
- Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο
- Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Συμβούλιο Υπουργών)
- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή
- Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
- Το Ελεγκτικό Συνέδριο

Επιπλέον, υπάρχουν τα ακόλουθα επικουρικά όργανα:

- Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή
- Η Επιτροπή των Περιφερειών
- Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι το άμεσα εκλεγμένο θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αντιπροσωπεύει τους πολίτες των κρατών μελών.

Η συνθήκη της Λισαβόνας αυξάνει τον αριθμό των τομέων στους οποίους το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συννομοθετεί με το Συμβούλιο Υπουργών και ενισχύει τις εξουσίες του σε θέματα προϋπολογισμού.

Η κατανομή αυτή της εξουσίας μεταξύ Κοινοβουλίου και Συμβουλίου Υπουργών ήταν γνωστή ως συναπόφαση.

Η συναπόφαση έχει γίνει η «συνήθης νομοθετική διαδικασία». Επεκτείνεται σε νέους τομείς πολιτικής, όπως η ελευθερία, η ασφάλεια και η δικαιοσύνη.

Αυτό θα ενισχύσει τις νομοθετικές εξουσίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Η συνθήκη της Λισαβόνας δίνει επίσης μεγαλύτερο ρόλο στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για την έγκριση του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποτελείται από τους ανώτερους εκλεγμένους πολιτικούς αντιπροσώπους των κρατών μελών —πρωθυπουργούς και προέδρους με εκτελεστικές εξουσίες.

Δίνει την πολιτική κατεύθυνση στην Ευρωπαϊκή Ένωση και καθορίζει τις προτεραιότητές της.

Βάσει της συνθήκης της Λισαβόνας, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο γίνεται πλήρες θεσμικό όργανο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ο ρόλος του προσδιορίζεται με σαφήνεια.

Δημιουργήθηκε νέα θέση προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

Ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου εκλέγεται από τα μέλη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και η θητεία του δεν μπορεί να υπερβαίνει τα πέντε χρόνια.

Θα προεδρεύει στις συνεδριάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, θα προωθήσει το έργο του σε διαρκή βάση και θα εκπροσωπεί την Ευρωπαϊκή Ένωση διεθνώς στο υψηλότερο επίπεδο.

Αυτό σηματοδοτεί μια αλλαγή σε σχέση με το προηγούμενο σύστημα στο οποίο τα κράτη μέλη που ασκούσαν την εξαμηνιαία προεδρία της Ένωσης ασκούσαν επίσης την προεδρία στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

Ο νέος πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου θα προσδώσει στη δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης περισσότερη προβολή και μεγαλύτερη συνοχή.

Το Συμβούλιο

Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφέρεται επίσης ως Συμβούλιο Υπουργών. Αποτελείται από 27 υπουργούς κυβερνήσεων από τους οποίους καθένας αντιπροσωπεύει ένα κράτος μέλος.

Αποτελεί βασικό όργανο λήψης αποφάσεων που συντονίζει την οικονομική πολιτική της Ένωσης και διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στην εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας.

Ασκεί τη νομοθετική εξουσία και την εξουσία σε θέματα προϋπολογισμού από κοινού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Οι αποφάσεις θα λαμβάνονται συχνότερα με ειδική πλειοψηφία, παρά με ομοφωνία.

Από το 2014 θα εισαχθεί ένα σύστημα γνωστό ως «διπλή πλειοψηφία». Οι αποφάσεις του Συμβουλίου θα χρειάζονται την υποστήριξη του 55 % των κρατών μελών που αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 65 % του ευρωπαϊκού πληθυσμού. Αυτό το σύστημα νομιμοποιεί διπλά τις αποφάσεις που λαμβάνονται.

Μιανέαεξέλιξη της συνθήκης της Λισαβόνας είναι ότι το Συμβούλιο Υπουργών Εξωτερικών προεδρεύεται από τον ύπατο εκπρόσωπο της Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας και αντιπρόεδρο της Επιτροπής.

τικής και Πολιτικής Ασφαλείας και αντιπρόεδρο της Επιτροπής.

Σε άλλους τομείς, όπως η γεωργία, τα δημοσιονομικά θέματα και η ενέργεια, στο Συμβούλιο θα εξακολουθήσει να ασκεί την προεδρία ο υπουργός της χώρας η οποία ασκεί την κυλιόμενη εξαμηνιαία προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αυτό θα κάνει το σύστημα της προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης συνεκτικότερο και αποτελεσματικότερο.

Ύπατος εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας και αντιπρόεδρος της Επιτροπής

Βάσει της συνθήκης της Λισαβόνας δημιουργήθηκε μια νέα θέση επικεφαλής της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας και της κοινής αμυντικής πολιτικής. Ο διορισμός ύπατου εκπροσώπου της Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας ο οποίος (η οποία) είναι ταυτόχρονα και αντιπρόεδρος της Επιτροπής είναι ένα μεγάλο βήμα προόδου. Συνδυάζει δύο προηγούμενες θέσεις: του ύπατου εκπροσώπου για την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας και του επιτρόπου Εξωτερικών Σχέσεων.

Ο ύπατος εκπρόσωπος διορίζεται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και ασκεί την προεδρία του Συμβουλίου Υπουργών Εξωτερικών, ενώ ταυτόχρονα είναι αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Καταθέτει προτάσεις, ασκεί εξωτερική πολιτική εξ ονόματος του Συμβουλίου και εκπροσωπεί τις θέσεις της Ένωσης διεθνώς.


Ο σκοπός είναι να μπορεί η Ευρωπαϊκή Ένωση να προασπίζεται καλύτερα τα συμφέροντά της και τις αξίες της στη διεθνή σκηνή και να εκφράζεται με μία φωνή.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι να εκπροσωπεί ανεξάρτητα τα συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως σύνολο.

Η Επιτροπή λογοδοτεί στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.





Είναι το μοναδικό θεσμικό όργανο της Ένωσης που έχει τη γενική εξουσία να καταθέτει νομοθετικές προτάσεις.

Η Επιτροπή εκτελεί επίσης τις πολιτικές της Ένωσης, εξασφαλίζει την εφαρμογή του προϋπολογισμού, διαχειρίζεται τα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκπροσωπεί την Ένωση σε διεθνείς διαπραγματεύσεις και φροντίζει για την ορθή εφαρμογή των Συνθηκών.

Ποιος κάνει τι;

Η Συνθήκη της Λισαβόνας αποσαφηνίζει:

- ποιες αρμοδιότητες έχει η Ευρωπαϊκή Ένωση·
- ποιες αρμοδιότητες έχουν τα κράτη μέλη·
- ποιες αρμοδιότητες είναι κοινές.

Η Συνθήκη θέτει **τα όρια των αρμοδιοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης** με πολύ πιο σαφή τρόπο απ' ό,τι στο παρελθόν.

Ο βασικός κανόνας είναι ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θα μπορεί να ασκεί μόνο εκείνες τις αρμοδιότητες που της εκχώρησαν τα κράτη μέλη. Οφείλει να σέβεται το γεγονός ότι όλες οι άλλες αρμοδιότητες παραμένουν στα κράτη μέλη.

- Η Ένωση έχει αποκλειστική αρμοδιότητα σε τομείς όπως οι κανόνες ανταγωνισμού, η νομισματική πολιτική της ζώνης του ευρώ και η κοινή εμπορική πολιτική.

- Τα κράτη μέλη έχουν την πρωταρχική ευθύνη σε τομείς όπως η υγεία, η εκπαίδευση, η βιομηχανία.

- Η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη μοιράζονται την αρμοδιότητα σε τομείς όπως η εσωτερική αγορά, η γεωργία, οι μεταφορές και η ενέργεια.

Άλλες διατάξεις

Η συνθήκη της Λισαβόνας διατρανώνει τον **σεβασμό** της Ευρωπαϊκής Ένωσης **στην ιδιότητα των κρατών μελών**, στις εθνικές τους ταυτότητες, καθώς και στην τοπική και περιφερειακή αυτονομία. Εγγυάται την προστασία των διαφορετικών πολιτισμών και γλωσσών της Ένωσης.

Για πρώτη φορά περιλαμβάνεται διάταξη **για την αποχώρηση ενός κράτους μέλους από την Ευρωπαϊκή Ένωση**, εφόσον το επιθυμεί, και ορίζονται οι ρυθμίσεις που ισχύουν σε τέτοια περίπτωση.

Νέες εξουσίες για τα εθνικά κοινοβούλια

Για πρώτη φορά τα εθνικά κοινοβούλια συνεισφέρουν άμεσα στην ευρωπαϊκή διαδικασία λήψης αποφάσεων.

Βάσει της συνθήκης της Λισαβόνας, όλες οι προτάσεις νομοθετικών πράξεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να διαβιβάζονται στα εθνικά κοινοβούλια.

Θα τεθεί σε εφαρμογή ένα σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης, και οποιοδήποτε εθνικό κοινοβούλιο θεωρήσει ότι μια πρόταση δεν ενδείκνυται για κοινοτική δράση θα έχει στη διάθεσή του οκτώ εβδομάδες για να υποστηρίξει τη θέση του.

Εάν προβάλουν αντιρρήσεις αρκετά εθνικά κοινοβούλια, η πρόταση μπορεί να τροποποιηθεί ή να αποσυρθεί.

Αυτό το σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης δίνει σημαντικό ρόλο στα εθνικά κοινοβούλια τα οποία εξασφαλίζουν ότι η Ένωση δεν υπερβαίνει τις αρμοδιότητές της σε θέματα που μπορούν να αντιμετωπιστούν καλύτερα σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο.

Ορισμένοι τεχνικοί όροι

Νομική βάση

Η συνθήκη της Λισαβόνας τροποποιεί τη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Είναι η τελευταία μιας σειράς Συνθηκών που επικαιροποιούν και ενοποιούν τη νομική βάση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποκτά ενιαία νομική προσωπικότητα βάσει της συνθήκης της Λισαβόνας.

Προηγουμένως, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα και η Ευρωπαϊκή Ένωση διέπονταν από διαφορετικούς καταστατικούς κανόνες και δεν εφάρμοζαν τους ίδιους κανόνες στη λήψη των αποφάσεων. Η συνθήκη της Λισαβόνας θέτει τέρμα σε αυτό το διπλό σύστημα και η Ευρωπαϊκή Ένωση αποκτά τη δική της νομική προσωπικότητα.

Αυτή η αλλαγή θα βελτιώσει την ικανότητα δράσης της Ένωσης, ιδίως σε εξωτερικές υποθέσεις. Η συνθήκη της Λισαβόνας θα δώσει τη δυνατότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση να δρα πιο αποτελεσματικά, συνεκτικά και αξιόπιστα στις σχέσεις της με τον υπόλοιπο κόσμο.

Ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία, διπλή πλειοψηφία

Η ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία είναι η μορφή με την οποία λαμβάνονται πολλές αποφάσεις στο Συμβούλιο Υπουργών. Βάσει της συνθήκης της Λισαβόνας, επεκτείνεται σε πολλούς νέους τομείς, ενώ επαναπροσδιορίζεται ο τρόπος με τον οποίο λειτουργεί. Από το 2014 και μετά, οι αποφάσεις του Συμβουλίου θα χρειάζονται την υποστήριξη του 55 % των κρατών μελών που αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 65 % του ευρωπαϊκού πληθυσμού. Αυτό είναι γνωστό ως «διπλή πλειοψηφία». Χρειάζονται τουλάχιστον τέσσερις χώρες για να σχηματίσουν μειοψηφία αρνησικυρίας. Το σύστημα αυτό τοποθετεί σε πιο ισότιμη θέση τις χώρες με μικρότερο πληθυσμό σε σχέση με τα μεγαλύτερα κράτη μέλη.

Σε ορισμένους τομείς θα εξακολουθήσει να απαιτείται ομοφωνία για τη λήψη αποφάσεων. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται η φορολογία και η άμυνα.



Ενισχυμένη συνεργασία

Η συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (όπως τροποποιήθηκε από τη συνθήκη του Άμστερνταμ και από τη συνθήκη της Λισαβόνας), αναγνωρίζοντας το γεγονός ότι η Ένωση έχει μεγαλώσει πολύ, προβλέπει κανόνες για καταστάσεις στις οποίες ορισμένα κράτη μέλη επιθυμούν να προχωρήσουν περισσότερο στη συνεργασία σε έναν ορισμένο τομέα. Αυτό είναι γνωστό ως «ενισχυμένη συνεργασία».

Ενισχυμένη συνεργασία σημαίνει ότι μια ομάδα χωρών μπορούν να δράσουν μαζί, χωρίς να απαιτείται να συμμετάσχουν και οι 27. Δίνει τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να μη συμμετέχουν όταν δεν το επιθυμούν, χωρίς να εμποδίζουν άλλα κράτη μέλη να δράσουν μαζί.

Επικουρικότητα και αναλογικότητα

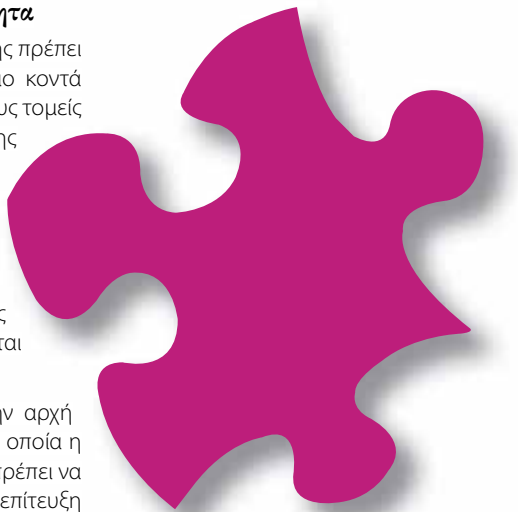
Οι αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να λαμβάνονται όσο το δυνατόν πιο κοντά στους πολίτες. Πέρα από εκείνους τους τομείς που βρίσκονται στην αποκλειστική της αρμοδιότητα, η Ένωση δεν αναλαμβάνει δράση παρά μόνον όταν η δράση της θα είναι αποτελεσματικότερη από τη δράση σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο. Αυτή η αρχή είναι γνωστή ως αρχή της επικουρικότητας και επαναλαμβάνεται στη συνθήκη της Λισαβόνας.

Η αρχή αυτή συμπληρώνεται με την αρχή της αναλογικότητας σύμφωνα με την οποία η δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν πρέπει να υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη των στόχων της συνθήκης της Λισαβόνας.

Διαδικασία συναπόφασης (συνήθης νομοθετική διαδικασία)

Συναπόφαση είναι ο όρος που περιγράφει την εξουσία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου να θεσπίζει νόμους από κοινού και σε ισότιμη βάση με το Συμβούλιο Υπουργών. Η συνθήκη της Λισαβόνας γενικεύει τη χρήση της συναπόφασης. Με τη συνθήκη της Λισαβόνας η διαδικασία με την οποία συναποφασίζουν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο έχει καταστεί η «συνήθης νομοθετική διαδικασία».

Αυτό σημαίνει ότι η λήψη αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης βασίζεται στη διπλή νομιμότητα των πολιτών (που αντιπροσωπεύονται από τους ευρωβουλευτές τους στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο) και των κρατών μελών (που αντιπροσωπεύονται από τους υπουργούς στο Συμβούλιο).



Επικοινωνήστε με την ΕΕ



■ ΜΕΣΩ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση σε όλες τις επίσημες γλώσσες διατίθενται από τον δικτυακό τόπο Europa: europa.eu



■ ΜΕ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΗΣ

Σε όλη την Ευρώπη υπάρχουν εκατοντάδες τοπικά κέντρα πληροφοριών της ΕΕ. Μπορείτε να βρείτε τη διεύθυνση του πλησιέστερου σε σας κέντρου στον δικτυακό τόπο: europedirect.europa.eu



■ ΜΕΣΩ ΤΗΛΕΦΩΝΟΥ Ή ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΥ

Η **Europe Direct** είναι μια υπηρεσία που απαντά στα ερωτήματά σας σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Μπορείτε να επικοινωνήσετε με αυτή την υπηρεσία τηλεφωνικά, με ατελή κλήση, στον αριθμό **00 800 6 7 8 9 10 11** [ή πληρώνοντας την κλήση, εφόσον βρίσκεστε εκτός ΕΕ, στον αριθμό **+32-2 2999696**], ή με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μέσω του δικτυακού τόπου: europedirect.europa.eu



■ ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Οι εκδόσεις για την ΕΕ είναι προσιτές απλώς με ένα κτύπημα πλήκτρου στον ιστότοπο του EU Bookshop (Βιβλιοπωλείου της ΕΕ): bookshop.europa.eu

Για πληροφορίες και δημοσιεύματα σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση στα ελληνικά, μπορείτε να απευθυνθείτε:

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Αντιπροσωπεία στην Ελλάδα

Βασιλίσσης Σοφίας 2
106 74 Αθήνα/Athens
ΕΛΛΑΔΑ/GREECE
Τηλ. +30 2107251000
Δικτυακός τόπος: ec.europa.eu/ellada/
Ηλ. ταχ.: comm-rep-athens@ec.europa.eu

Αντιπροσωπεία στην Κύπρο

Σπίτι της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Λεωφ. Βύρωνος 30
1096 Λευκωσία/Nicosia
ΚΥΠΡΟΣ/CYPRUS
Τηλ. +357 22817770
Δικτυακός τόπος: ec.europa.eu/cyprus
Ηλ. ταχ.: comm-rep-cy@ec.europa.eu

ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

Γραφείο για την Ελλάδα

Λεωφόρος Αμαλίας 8
105 57 Αθήνα/Athens
ΕΛΛΑΔΑ/GREECE
Τηλ. +30 2103278900
Δικτυακός τόπος: www.europarl.gr/
Ηλ. ταχ.: epathinai@europarl.europa.eu

Γραφείο Πληροφοριών Κύπρου

Σπίτι της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Λεωφ. Βύρωνος 30
1096 Λευκωσία/Nicosia
ΚΥΠΡΟΣ/CYPRUS
Τηλ. +357 22870500
Δικτυακός τόπος: www.europarl.europa.eu/nicosia/
Ηλ. ταχ.: epnicosia@europarl.europa.eu

Επίσης, άλλες πηγές πληροφόρησης για την ΕΕ στην Κύπρο είναι οι εξής:

Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Κύπρου

Οδός Προεδρικού Μεγάρου 11-13
1081 Λευκωσία/Nicosia
ΚΥΠΡΟΣ/CYPRUS
Τηλ. +357 22661550
Ηλ. ταχ.: eicnews@eicy.eu, europedirect@eicy.eu
Δικτυακός τόπος: www.eicy.eu/

Ευρωπαϊκό Κέντρο Πληροφόρησης στη Λευκωσία

Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Κύπρου
Οδός Προεδρικού Μεγάρου 11-13
1081 Λευκωσία/Nicosia
ΚΥΠΡΟΣ/CYPRUS
Europe Line: 8000 11 12
Ηλ. ταχ.: europedirect@eicy.eu
Δικτυακός τόπος: eicy.eu/europedirect

Ευρωπαϊκό Κέντρο Πληροφόρησης στη Λεμεσό

Δήμος Αμμοχώστου
Λεωφόρος Μακαρίου Γ' 138
3507 Λεμεσός
ΚΥΠΡΟΣ/CYPRUS
Europe Line: 8000 11 12
Ηλ. ταχ.: europedirect@eicy.eu
Δικτυακός τόπος: eicy.eu/europedirect

Αντιπροσωπείες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και Γραφεία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου υπάρχουν σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει αντιπροσωπείες και σε άλλα μέρη του κόσμου.

Ο ΟΔΗΓΟΣ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΛΙΣΑΒΟΝΑΣ

Επειτα από δεκαετίες πολέμων που στοίχισαν εκατομμύρια ζωές, η ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης σηματοδότησε την αρχή μιας νέας εποχής στην οποία οι ευρωπαϊκές χώρες λύνουν τα προβλήματά τους με τον διάλογο και όχι με τον πόλεμο.

Σήμερα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης απολαμβάνουν πλούσια πλεονεκτήματα. Οι κανόνες για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης θεσπίστηκαν, ωστόσο, για μια πολύ μικρότερη Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία μάλιστα δεν είχε να αντιμετωπίσει παγκόσμιες προκλήσεις όπως η κλιματική αλλαγή, η παγκόσμια ύφεση ή η διεθνής και διασυνοριακή εγκληματικότητα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει τη δυνατότητα και την υποχρέωση να αντιμετωπίσει αυτά τα προβλήματα, αλλά θα το κατορθώσει μόνον εφόσον βελτιώσει τον τρόπο λειτουργίας της.

Αυτός είναι και ο σκοπός της συνθήκης της Λισαβόνας. Κάνει την Ευρώπη πιο δημοκρατική, πιο αποτελεσματική και πιο διαφανή. Δίνει περισσότερες πληροφορίες στους πολίτες και στα κοινοβούλια για το τι συμβαίνει σε ευρωπαϊκό επίπεδο και δίνει στην Ευρώπη μια πιο καθαρή και πιο δυνατή φωνή στον κόσμο, ενώ ταυτόχρονα προστατεύει τα εθνικά συμφέροντα.

Το παρόν φυλλάδιο εξηγεί τι σημαίνει η συνθήκη της Λισαβόνας για τον κάθε πολίτη.

